SPRIJINUL UE ACORDAT UCRAINEI ÎN CONTEXTUL AGRESIUNII MILITARE A FEDERAȚIEI RUSE

THE EU'S SUPPORT FOR UKRAINE IN THE FRAMEWORK OF THE RUSSIAN FEDERATION'S MILITARY AGGRESSION

Flavius DIACONU
student, Facultatea Relații Internaționale, Științe Politice și Administrative,
Universitatea de Stat din Moldova
ORCID ID: 0009-0000-8906-7225
e-mail: gherman.flavius1@gmail.com

Rezumat: *Această cercetare își propune să ofere o înțelegere cuprinzătoare și nuanțată a relațiilor UE-Ucraina, acoperind aspecte de cooperare, precum legăturile comerciale și economice, colaborarea în materie de securitate și reformele democratice. Studiul investighează evoluția relației UE-Ucraina de-a lungul anilor, examinând provocările, oportunitățile și implicațiile acesteia asupra dinamicii regionale și globale. Abordarea interdisciplinară se bazează pe cunoștințe din domeniul relațiilor internaționale, al politicii comparative, al economiei și al sociologiei. Folosind metode de cercetare atât calitativă, cât și cantitativă, inclusiv analiza de conținut, interviuri, sondaje și studii de caz, cercetarea integrează surse primare și secundare, incluzând documente de politică, rapoarte oficiale, acoperire media și cercetare academică. Un exemplu ilustrativ îl reprezintă includerea unui grafic ce detaliază totalul ajutorului financiar oferit de UE de la începutul agresiunii militare. În plus, sprijinul financiar fără precedent oferit de UE, în valoare de 37,8 miliarde de euro, subliniază angajamentul său față de reziliența și reconstrucția Ucrainei. Cercetarea contribuie la dezbateri mai ample privind politica externă a UE, perspectivele de integrare și aduce în lumină dinamica complexă a politicii regionale și internaționale în Europa de Est. De asemenea, se evidențiază neutralitatea și integritatea teritorială continuă a Republicii Moldova, susținută de reziliența Ucrainei și sprijinul UE.*

Cuvinte-cheie: *Relațiile UE-Ucraina, răspunsul Uniunii Europene, sancțiuni, ajutor financiar, protecție temporară, eforturi de reconstrucție.*

Abstract*: This research aims to provide a comprehensive and nuanced understanding of EU-Ukraine relations, encompassing cooperation aspects such as trade and economic ties, security cooperation, and democratic reforms. The study investigates the evolution of the EU-Ukraine relationship over the years, examining the challenges, opportunities, and its implications on regional and global dynamics. The*

interdisciplinary approach draws on knowledge from international relations, comparative politics, economics, and sociology. Utilizing both qualitative and quantitative research methods, including content analysis, interviews, surveys, and case studies, the research incorporates primary and secondary sources, including policy documents, official reports, media coverage, and academic research. An illustrative example is the inclusion of a graph detailing total financial aid provided by the EU since the onset of the military aggression. Furthermore, the EU's unprecedented financial support, totalling €37.8 billion, underscores its commitment to Ukraine's resilience and reconstruction. The research contributes to broader discussions on EU foreign policy, integration prospects, and sheds light on the intricate dynamics of regional and international politics in Eastern Europe. Additionally, it highlights the Republic of Moldova's continued neutrality and territorial integrity, bolstered by Ukraine's resilience and EU support.

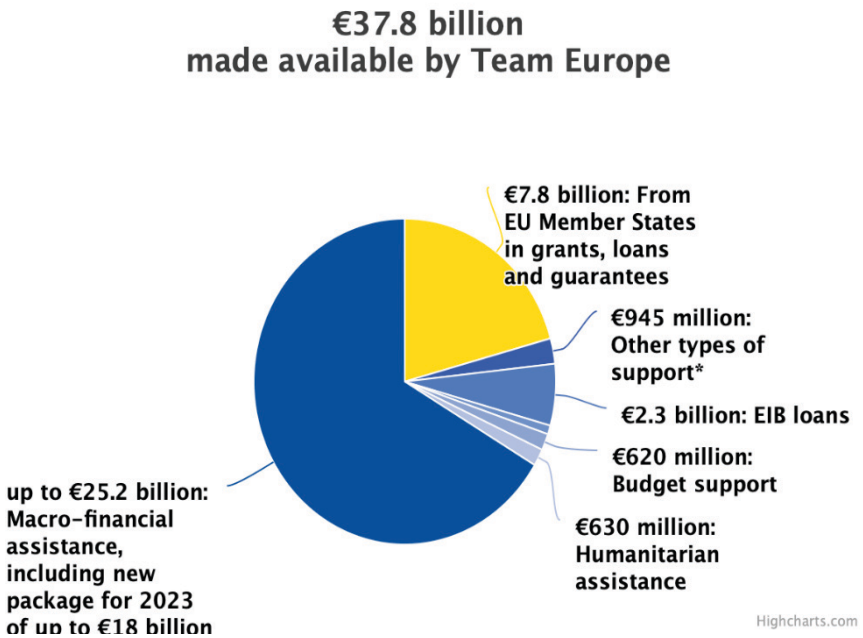
Keywords: *EU-Ukraine Relations, European Union Response, Sanctions, Financial Aid, Temporary Protection, Reconstruction Efforts.*

Introducere. Obiectivul principal al acestei cercetări este de a oferi o înțelegere cuprinzătoare și nuanțată a relațiilor UE-Ucraina, acoperind atât aspectele de cooperare, inclusiv legăturile comerciale și economice, cooperarea în materie de securitate și reformele democratice. Cercetarea urmărește să investigheze modul în care relația UE-Ucraina a evoluat de-a lungul anilor, provocările și oportunitățile care există în această relație, precum și implicațiile acesteia pentru dinamica regională și globală.

Pentru a atinge aceste obiective, se pot utiliza o serie de metode științifice, inclusiv metode de cercetare calitativă și cantitativă, cum ar fi analiza de conținut, interviuri, sondaje și studii de caz. Abordarea este interdisciplinară, bazându-se pe cunoștințe din domeniul relațiilor internaționale, al politicii comparative, al economiei și al sociologiei.

De asemenea, cercetarea are ca scop să se angajeze în literatura și teoriile existente privind relațiile UE-Ucraina, precum și să se bazeze pe surse primare și secundare, inclusiv documente de politică, documente oficiale, rapoarte media și cercetări academice. Un exemplu relevant ar fi includerea acestui grafic cu referire la ajutorul financiar total de la începutul agresiunii militare, oferit de către UE [Anexa 1. Ajutorul financiar UE-Ucraina].

Anexa 1. Ajutorul financiar UE-Ucraina.

Războiul din Ucraina. Războiul ruso-ucrainean [1, p. 4-8], este un conflict internațional în curs de desfășurare între Rusia, alături de activiști sprijiniți de Rusia, și Ucraina, care a început în februarie 2014. În urma Revoluției Demnității din Ucraina, Rusia a anexat Peninsula Crimeea din Ucraina și a sprijinit separatiștii pro-ruși care au luptat împotriva armatei ucrainene în războiul din Donbas. Primii opt ani de conflict au inclus, de asemenea, incidente navale, război cibernetic și tensiuni politice sporite. În februarie 2022, Rusia a lansat o invazie la scară largă a Ucrainei.

La începutul anului 2014, protestele Euromaidan au dus la Revoluția Demnității și la înlăturarea președintelui pro-rus al Ucrainei, Viktor Ianukovici. La scurt timp după aceea, au izbucnit tulburări pro-rusești în estul și sudul Ucrainei. Simultan, trupe rusești nemarcate au intrat în Crimeea, în Ucraina, și au preluat clădiri guvernamentale, puncte strategice și infrastructură. În scurt timp, Rusia a anexat Crimeea în urma unui referendum extrem de controversat. În aprilie 2014 [2, p.1], separatiștii pro-ruși înarmați au ocupat clădiri guvernamentale din regiunea Donbas din estul Ucrainei și au proclamat Republica Populară Donețk (RPD) și Republica Populară Luhansk (RPL) ca state independente, declanșând războiul din Donbas.

Rusia a recunoscut RPD și RPL ca state independente în februarie 2022, iar președintele rus Vladimir Putin a anunțat o „operațiune militară specială” în Ucraina și a invadat ulterior regiunea. Invazia a fost condamnată la nivel internațional; multe țări au impus sancțiuni împotriva Rusiei și au sporit sancțiunile existente. Rusia a renunțat la o încercare de a cuceri Kievul la începutul lunii aprilie 2022, pe fondul unei rezistențe puternice. Începând din august, forțele ucrainene au început să recupereze teritorii în nord-est și în sud în urma unor contraofensive. La sfârșitul lunii septembrie, Rusia a declarat anexarea a patru regiuni parțial ocupate în sudul și estul Ucrainei, nerecunoscute la nivel internațional.

Reacția Uniunii Europene. Rusia și-a început invazia în Ucraina la 24 februarie 2022 [7]. În aceeași zi, în declarația Consiliului European (șefii de stat sau de guvern ai celor 27 de state membre ale UE) s-a afirmat că Rusia „încalcă în mod flagrant dreptul internațional” și că UE va „impune Rusiei consecințe masive și severe pentru acțiunile sale”.

La 28 februarie 2022, UE a anunțat că va finanța achiziționarea și livrarea de echipamente militare letale către Ucraina. Aceasta ar fi prima dată când UE a furnizat echipamente letale unei țări terțe. 450 de milioane de euro au fost alocate în acest scop în cadrul Instrumentului European de Sprijin pentru Pace. 50 de milioane de euro au fost alocate pentru bunuri neletale. La 21 martie 2022, miniștrii de externe ai UE au convenit asupra alocării unei sume suplimentare de 500 de milioane de euro în cadrul Facilității Europene pentru Pace.

Răspunsul UE față de invazia rusă în Ucraina din februarie 2022 a inclus mai multe runde de sancțiuni împotriva Rusiei, precum și asistență militară și ajutor umanitar pentru Ucraina. De asemenea, UE a acordat protecție temporară ucrainenilor și resortisanților din țări terțe care au fugit din calea conflictului și a discutat planuri pentru a pune capăt dependenței unor state membre de energia rusă.

Invazia Rusiei în Ucraina a adus un grad neobișnuit de unitate în UE, care este adesea destul de încrezătoare, întrucât cele 27 de țări ale sale au oferit Kievului sprijin militar, și-au consolidat propriile sisteme de apărare, au impus sancțiuni Rusiei, au primit câteva milioane de refugiați ucraineni și au făcut primul pas către o posibilă aderare a Ucrainei la UE. „*Războiul lui Putin a unit imediat [UE și NATO] într-o solidaritate completă și dinamică”*, potrivit lui Sigmar Gabriel, fost ministru de externe german.

UE și statele sale membre condamnă cu fermitate războiul brutal de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei și anexarea ilegală a regiunilor ucrainene Donețk, Luhansk, Zaporizhia și Kherson. De asemenea, acestea condamnă implicarea Belarusului în agresiunea militară a Rusiei. Începând cu februarie 2022, Consiliul

European și Consiliul Uniunii Europene se reunesc în mod regulat pentru a discuta situația din Ucraina din diferite perspective. Evenimentele din februarie 2022 au determinat Bruxelles-ul să revadă și să își intensifice sprijinul acordat Ucrainei pe plan politic, umanitar, financiar și militar. UE de asemenea a prelungit directiva privind protecția temporară pentru refugiații ucraineni până în martie 2024.

Pachetele de sancțiuni. Ca răspuns la atacul militar fără precedent și neprovocat al președintelui rus Putin împotriva Ucrainei, UE a introdus un pachet cuprinzător și solid de sancțiuni restrictive menite: a) să submineze capacitatea Kremlinului de a finanța războiul; b) să impună costuri economice și politice clare asupra elitei politice ruse responsabile de invazie; c) să diminueze baza sa economică.

Sancțiunile UE au fost coordonate cu SUA, Marea Britanie și alți aliați. Noi sancțiuni fuseseră deja impuse Rusiei la 22 februarie, după ce președintele Putin a semnat ordinul de recunoaștere a republicilor autoproclamate independente din regiunea Donbas. Alte sancțiuni au fost anunțate la 25 februarie, iar acestea au fost extinse din nou la 28 februarie, 2 martie și 15 martie. Lista persoanelor și entităților care fac obiectul înghețării activelor și al interdicției de călătorie a fost extinsă progresiv pentru a include președintele Putin, miniștrii guvernului, toți membrii Parlamentului rus și diverși oameni de afaceri.

Sancțiunile financiare au inclus: 1) interzicerea accesului băncilor rusești la piețele financiare din UE și interzicerea tranzacțiilor cu Banca Centrală a Rusiei; 2) înghețarea activelor unor bănci rusești; 3) interzicerea accesului băncilor rusești la sistemul de mesagerie SWIFT pentru tranzacții financiare. Alte sancțiuni au inclus: a) interzicerea aterizării, decolării sau survolării teritoriilor UE de către transportatorii aerieni ruși și de către alte aeronave înregistrate sau deținute de ruși în UE; b) interzicerea difuzării de emisiuni de către instituțiile media rusești de stat Russia Today și Sputnik; c) interdicție privind tranzacțiile cu anumite societăți de stat; d) interdicție privind exporturile în UE de bunuri legate de sectorul rafinării petrolului și de industria aeronautică și spațială (inclusiv aeronave); e) restricții comerciale privind fierul și oțelul, precum și produsele de lux.

Asistența UE pentru Ucraina. În 2022, în cadrul mecanismului de protecție civilă, Uniunea Europeană a furnizat asistență și operațiuni de urgență în Ucraina în valoare de 443 de milioane de euro. Pentru prima dată, fiind lansată asistența militară letală pentru Ucraina în cadrul instrumentelor recent introduse.

Toate transporturile de arme și echipamente militare efectuate de Uniunea Europeană și de membrii acesteia au o valoare financiară majoră. În 2023, pentru a continua să sprijine Ucraina, aceasta oferă un pachet financiar, fără precedent, în valoare de până la 18 miliarde EUR, sub forma unor împrumuturi foarte avan-

tajoase. Așadar UE per total a pus la dispoziție 37, 8 miliarde de Euro [tabel 1] de la începutul agresiunii nejustificate a Rusiei, dintre care 7,8 miliarde EUR din partea statelor membre, 25,2 miliarde EUR sub formă de asistență macrofinanciară și 2, 3 miliarde EUR sub formă de împrumuturi. În aceeași ordine de idei, doresc să menționez evenimentul mondial de strângere a donațiilor „*Stand Up for Ukraine*”, care a reușit să colecteze 9,1 miliarde pentru persoanele care fug din calea invaziei rusești, dintre care un 1 miliard provine de la Comisia Europeană.

Propunerea din februarie 2022 a fost pentru un nou program de asistență macrofinanciară de urgență (AMF de urgență) pentru Ucraina, în valoare de până la 1,2 miliarde de euro [8]. Aceasta a urmat unei solicitări din partea Ucrainei și a unor discuții directe între președintele Comisiei, Ursula von der Leyen, și președintele Ucrainei, Volodymyr Zelenskyy.

Comisia Europeană a declarat că fondurile propuse pentru 2022 vor fi puse la dispoziția Ucrainei sub formă de împrumuturi pe termen lung „în condiții foarte favorabile”. Aceasta a precizat că o primă tranșă de 600 de milioane de euro va fi plătită Ucrainei imediat ce propunerea va fi adoptată de Consiliul UE și de Parlamentul European. A doua tranșă va fi plătită după ce va exista o evaluare pozitivă a progreselor înregistrate de autoritățile ucrainene în ceea ce privește punerea în aplicare a unui număr limitat de măsuri politice pe termen scurt convenite.

La 4 martie 2022, UE a adoptat o legislație care prevede protecție temporară pentru persoanele care fug din Ucraina. Aceasta se aplică cetățenilor ucraineni și membrilor de familie ai acestora, în cazul în care aceștia au avut reședința în Ucraina la 24 februarie 2022 sau înainte de această dată. Se va aplica, de asemenea, cetățenilor din țări terțe sau apatrizilor care beneficiază de protecție internațională în Ucraina, precum și membrilor de familie ai acestora.

Protecția temporară va fi acordată pentru o perioadă de până la trei ani. Sistemul s-ar putea încheia mai devreme dacă Consiliul UE decide că este sigur să se întoarcă în Ucraina. Persoanele care fug din Ucraina vor avea drepturi de ședere, acces la piața muncii și la locuințe, asistență medicală și acces la educație pentru copii în statul membru în care se duc. UE va coordona asistența și va oferi finanțare pentru statele membre gazdă.

Sprijinul pentru viitoarea reconstrucție a Ucrainei. Pe 23 februarie, fabrica Azovstal din orașul portuar ucrainean Mariupol era una dintre cele mai mari uzine siderurgice din Europa, cu 11 kilometri pătrați de furnale înalte și metal lichid. Cei 11.000 de muncitori ai săi turnau peste 4 milioane de tone de oțel pe an. La 24 februarie a început războiul, iar trei luni mai târziu Azovstal era în ruine. Rusia a redus cea mai mare parte din Mariupol, precum și alte orașe din estul Ucrainei, la niște rămășițe arse. Rachetele și artileria rusească au distrus

gări, porturi și turnuri de telecomunicații, au lovit peste 1.000 de școli și au lăsat drumurile și lanurile de grâu pline de cratere. Pagubele materiale s-au ridicat la 104 miliarde de dolari la sfârșitul lunii mai 2022, potrivit Școlii de Economie din Kiev, iar anul curent economia se va contracta cu până la 50% [1].

Aliații Ucrainei s-au angajat să aloce bani pentru a menține țara în funcțiune în timpul războiului și pentru a o reconstrui ulterior, „pentru a ajuta o nouă Ucraina să se ridice din cenușa războiului”, a declarat Paolo Gentiloni, comisarul european pentru economie. O estimare precisă a costului total este imposibilă, dar presupunerile se situează între 200 și 500 de miliarde de dolari și sunt în creștere. Având în vedere convingerea UE privind victoria Ucrainei în acest conflict, la începutul anului 2023 aceștia anticipează prin intermediul *platformei multi-instituționale de coordonare*, acțiuni privind reconstrucția și modernizarea infrastructurii ucrainene a orașelor afectate.

Concluzie. În general, această cercetare urmărește să contribuie la dezbaterile mai largi privind politica externă a UE și perspectivele de integrare în UE, precum și să pună în lumină dinamica complexă a politicii regionale și internaționale în Europa de Est. Având în vedere cele menționate anterior, doresc să evidențiez că datorită caracterului rezilient al Ucrainei și a sprijinului Uniunii Europene, Republica Moldova își menține în continuare neutralitatea și integritatea teritorială.

REFERINȚE:

1. BUDJERYN, Mariana. T*he Breach: Ukraine's Territorial Integrity and the Budapest Memorandum*. In: Nuclear Proliferation International History Project. Issue Brief #3. [online]. Disponibil:https://www.wilsoncenter.org/sites/default/files/media/documents/publication/Issue%20Brief%20No%203--The%20Breach--Final4.pdf (accesat: 3 aprilie 2023)
2. *Proposal for a decision of the European Parliament and of the Council on providing macro-financial assistance to Ukraine*. COM/2022/37 final. [online]. Disponibil: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52022PC0037 (accesat: 3 aprilie 2023)
3. MAKSAK, Hennadiy. *EU's Assistance to Ukraine: Looking Ahead to 2023*. [online]. Disponibil: https://www.globsec.org/what-we-do/publications/eus-assistance-ukraine-looking-ahead-2023 (accesat: 3 aprilie 2023)
4. IGLER, Wolfgang, KRAMER, Lorenz. *EU-Ukraine trade and investment relations and the impact of Russia's war*. ISBN 978-92-846-9248-4. [online]. Disponibil: https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/

BRIE/2022/639321/EXPO_BRI(2022)639321_EN.pdf (accesat: 7 aprilie 2023)

5. MINAKOV, Mykhailo. *Political Will or Procedure? Assessing Ukraine's EU Membership Goals in 2023*. [online]. Disponibil: https://www.wilsoncenter.org/blog-post/political-will-or-procedure-assessing-ukraines-eu-membership-goals-2023 (accesat: 7 aprilie 2023)
6. RANJAN, Prabhash, ANIL, Achyuth. *Debunking Russia's international law justifications*. [online]. Disponibil: https://www.thehindu.com/opinion/lead/debunking-russias-international-law-justifications/article65094642.ece (accesat: 7 aprilie 2023)
7. FELLA, Stefano. *The EU response to the Russian invasion of Ukraine. House of Commons Library*. Martie, 2022. [online]. Disponibil: https://researchbriefings.files.parliament.uk/documents/CBP-9503/CBP-9503.pdf (accesat: 3 aprilie 2023)
8. *The EU has begun debating how to fund the reconstruction of Ukraine*. In: The Economist. 2022. Jun 16th. [online]. Disponibil: https://www.economist.com/europe/2022/06/16/the-eu-has-begun-debating-how-to-fund-the-reconstruction-of-ukraine?utm_medium=cpc.adword.pd&utm_source=google&ppccampaignID=18151738051&ppcadID=&utm_campaign=a.22brand_pmax&utm_content=conversion.direct-response.anonymous&gclid=CjwKCAjwrpOiBhBVEiwA_473dH-uSAAxfaS5noBP84R-kSgAJ1wS_v_V_tU4iGLnA_eB-NwSc7w2DxoCWcQAvD_BwE&gclsrc=aw.ds (accesat: 10 aprilie 2023)